

2. Зимняя И. А. Педагогическая психология / Зимняя И. А. — М. : Логос, 2004 — 384 с.
3. Педагогика : учебное пособие для студентов педагогических вузов и педагогических колледжей ; под ред. П. И. Пидкасистого. — М. : Педагог. Об-во России, 2001. — 640 с.
4. Абросимов А. Г. Современные информационные технологии в организации самостоятельной и неаудиторной работы студентов вузов / Абросимов А. Г. // Вестник РУДН. — 2004. — № 1. — С. 56.
5. Крижановський А. І. Забезпечення самостійної роботи майбутніх учителів початкової школи ресурсами Інтернету / А. І. Крижановський // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць ; зав ред. Л. Л. Товаржнянського, О. Г. Романовського. — Харків : НТУ «ХПІ», 2015. — [вип. 42(46)] — 297-306.
6. Князян М. О. Самостійно-дослідницька діяльність майбутніх учителів іноземних мов : монографія / М. О. Князян. — Ізмаїл : Сміл, 2006. — 242 с.
7. Бондаренко Т. М. Веб-квест технологія як засіб активізації самостійної діяльності майбутніх вчителів початкових класів / Т. М. Бондаренко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. — 2013. — № 13 (272). — Ч. II. — С. 224-230.
8. Гуревич Р. С. Веб-квест як інноваційна технологія навчання у вищій та середній школі / Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. // Вісник ЛНУ імені Т.Шевченка. — №21(232). — Ч. 1. — 2011.
9. Dodge B. WebQuest Taskonomy: A Taxonomy of Tasks.. [Електронний ресурс] / Dodge B. — Режим доступу : <http://webquest.sdsu.edu/taskonomy.html>.
10. Кадемія М. Ю. Веб-квест у професійній підготовці вчителя : навчально-методичний посібник / Кадемія М. Ю., Шевченко Л. С. — Вінниця : ТОВ «Планер», 2013. — 147 с.
11. March T. Criteria for Assessing Best WebQuests. 2002-2003. [Електронний ресурс] / March T. — Режим доступу : <http://www.bestwebquests.com/bwq/matrix.asp>.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-180-183

УДК 378:371.134:51

Л.В. Моторна, м. Вінниця, Україна / L.V. Motornaya, Vinnitsa, Ukraine
lesja110@ukr.net

МЕТОДИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА КОЛЕДЖУ

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність формування методичної компетентності викладача для його успішної педагогічної діяльності в сучасних умовах організації навчально-виховного процесу; проаналізовано наукові підходи щодо визначення методичної компетентності та уточнено зміст поняття «методична компетентність»; виокремлено компоненти методичної компетентності та описано компетенції, що визначають рівень її сформованості. У статті визначено рівні сформованості методичної компетентності викладача коледжу. Виділено елементи методичної компетентності: знання, уміння, навички, професійні якості, що дозволяють ефективно впливати на курсантів та методично грамотно реалізовувати навчально-виховні завдання. Встановлено, що основними напрямками формування та удосконалення методичної компетентності викладачів є активна участь у заходах навчальної, методичної, наукової та професійної роботи, навчання у системі підвищення кваліфікації, самоосвіта. Обґрунтовано, що методична компетентність викладача виявляється у поінформованості з проблем інновацій в галузі освіти, використанні різноманітних освітніх технологій і засобів навчання, способах організації роботи студентів на занятті. Методична компетентність виражається в здатності педагога реалізувати комплексний підхід до проектування і впровадження інновацій в системі освіти.

Ключові слова: професійні компетенції, методична компетентність, інновації в галузі освіти, навчально-виховний процес.

METHODICAL COMPETENCE AS A COMPLEX OF PROFESSIONAL COMPETENCY OF THE TEACHER OF COLLEGE

Summary. The article substantiates the necessity of forming the teacher's methodological competence for his successful pedagogical activity in the current conditions of organization of educational process; the scientific approaches concerning determination of methodical competence are analyzed and content of the concept "methodical

competence" is specified; the components of methodical competence are singled out and the competences that determine the level of its formation are described. The urgency of vocational education modernization is being enhanced by European integration processes in order to increase the indicators of innovative and intellectual development as well as socioeconomic growth in Ukraine. It has been found out that the main tools for changing models of vocational education oriented toward the needs of social partners and future specialists are professional and educational standards based on competencies. The aim of the article is to justify the main vectors of standardization of junior specialists' vocational training in colleges and technical schools grounded on competency-based approach in the area of their adjustment to professional standards and the national framework of qualifications. The content of basic categories of competency-based approach such as integral competency, professional competencies, key competencies has been characterized; the essence of such concepts as vocational education, specialist, junior specialist has been defined.

One of the priorities of modernization of the national system of education is to form the key competencies of the teachers that will determine the success of their professional activity. An important component of professional competence of the teacher is methodical competence, which considers different aspects in his scientific writings as a researcher.

Key words: professional competences, methodical competence, innovations in the field of education, educational process.

Постановка проблеми. Високотехнологічне й інформаційне суспільство потребує кваліфікованих фахівців із різних галузей, що, зокрема, неможливо без реформування освітньої системи України та підвищення рівня професійної підготовки педагогічних кадрів до рівня загальноєвропейських стандартів. Одним із першочергових завдань в умовах модернізації навчально-виховного процесу є формування в педагогів ключових компетентностей, які визначатимуть у подальшому їх успішну педагогічну діяльність.

Державними стандартами висувуються високі вимоги до рівня професійної компетентності викладача, зокрема методичної компетентності як складової професійної компетентності. Тому проблема розвитку професійної методичної компетентності являється актуальною проблемою сучасної освіти.

Аналіз попередніх досліджень. Важливою складовою професійної компетентності вчителя є методична компетентність. Різні аспекти методичної компетентності висвітлені в дослідженнях останніх років О. Б. Бігич, О. О. Біляковської, Т. Б. Волобуєва, А. М. Волощук, А. Д. Дейкіна, А. М. Мормуль, Н. М. Остапенко, В. В. Сидоренко, А. Л. Ситченко, В. П. Студенікіна, Г. Л. Токманя та інші.

Особливостям формування методичної компетентності педагогів присвячені наукові праці Т. Н. Гущиної, Т. А. Загивної, В. І. Земцової, О. Л. Зубкова, Т. Е. Кочаряна, Л. В. Коваль, Н. Д. Кучугової, Г. Л. Луканкіна, М. І. Михнюк, В. Г. Моторіної, І. М. Новик, С. П. Семенця, О. І. Скафи, Н. Л. Стефанової, Н. А. Тарасенкової, О. В. Тумашової, Н. Л. Цюлюпи та інших.

Мета статті – проаналізувати поняття «методична компетентність», схарактеризувати його складники, розкрити зміст методичної компетентності викладача коледжу та рівні її сформованості.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети застосовувалися теоретичні методи дослідження – загальнонаукові: аналіз, синтез, класифікація, зіставлення, порівняння, узагальнення; конкретнонаукові: термінологічний аналіз наукової та науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження, системно-структурний метод для з'ясування взаємозв'язку та взаємодії структурних елементів професійної та методичної компетентності.

Виклад основного матеріалу. Педагогічна компетентність викладача коледжу має такі складові:

- предметна компетентність викладача визначається як теоретична і практична готовність до викладання дисципліни, отримувати інформацію, аналізувати, узагальнювати і використовувати її для навчання; подавати навчальний матеріал у достатньому обсязі обґрунтовано, послідовно.

- дидактична компетентність викладача – це вміння викладача визначати цілі навчального заняття й всього курсу дисципліни, будувати навчальний процес жваво, емоційно, цікаво; відбирати зміст і відповідне обладнання для проведення навчального заняття; викладати навчальний матеріал доступно, чітко, виразно, переконливо; розробляти дидактичний матеріал для навчального заняття.

- методична компетентність викладача виявляється у поінформованості з проблем інновацій в

галузі освіти, використанні різноманітних освітніх технологій і засобів навчання, способах організації роботи студентів на занятті.

Так, Н.В.Кузьмина в контексті педагогічної діяльності розглядає компетентність як властивість особистості і виділяє п'ять елементів або видів компетентності (спеціальна, методична, диференціально-психологічна, соціально-психологічна, ауто-психологічна). Методична компетентність розглядається науковцем в якості одного із основних елементів професійної компетентності педагога і включає в себе компетентність в області формування знань, вмінь та навичок у учнів [6, с. 89–90].

За Т. Б. Волобуєвою, під методичною компетентністю розуміють володіння різноманітними методами навчання, знання дидактичних методів і прийомів та вміння застосовувати їх у процесі навчання, а також знання психологічних механізмів засвоєння знань і вмінь [2, 36–37].

На думку Т. М. Гущиної, методична компетентність є інтегральною багаторівневою професійно значущою характеристикою особистості та діяльності педагогічного працівника, що опосередковує його професійний досвід [3, 134].

Як зазначає В.А.Адольф, методична компетентність вчителя представляє собою «розгорнуту систему знань з питань конкретної побудови викладання тієї чи іншої дисципліни». Поряд з пізнавальною складовою вчений виділяє діяльнісний та особистісний компоненти методичної компетентності: компетентним, на думку В.А.Адольфа, слід називати такого вчителя, який добре володіє методикою викладання і до того ж чітко визначив своє відношення до різних методичних систем і володіє своїм індивідуальним стилем діяльності в методиці [1, с. 119].

Методична компетентність виражається в здатності педагога реалізувати комплексний підхід до проектування і впровадження інновацій в системі освіти:

- використовувати засоби оцінки ситуації, освітнього середовища і проектування необхідних інновацій;
- виділяти і аналізувати психолого-педагогічні чинники та умови, перешкоджають інноваціям, створювати сприятливий для їх впровадження соціально-психологічний клімат;
- впроваджувати основи методології побудови освітніх технологій, забезпечують адекватне співвідношення змісту, засобів, методів і організаційних форм навчання;
- застосовувати сучасні методи діагностики рівня розвитку пізнавальної, емоційно-вольової та особистісної сфер учня, оцінювати новоутворення в цих сферах, що виникають в процесі навчання і виховання, зокрема з використанням інноваційних технологій [6, 8].

В основу формування методичної компетентності викладачів коледжу вкладаємо наступні педагогічні вміння:

- формулювати цілі навчальної дисципліни з урахуванням вимог, щодо професійної діяльності;
- планувати навчальну дисципліну з урахуванням поставленої мети; визначати раціональні види діяльності студентів, що сприяють успішному оволодінню знаннями, вміннями і навичками;
- коригувати свою діяльність з урахуванням реакції студентів;
- встановлювати міжпредметні зв'язки навчального курсу;
- аналізувати ефективність процесу розв'язання педагогічних завдань;
- оцінювати ступінь відповідності досягнутих і запланованих цілей;
- аналізувати сильні і слабкі сторони діяльності студентів;
- викладати матеріал у відповідності до змісту навчального заняття; передбачити і конструктивно вирішувати проблеми питання;
- використовувати технічні засоби навчання (вміння розробляти плани навчальних занять з використанням технічних засобів навчання);
- виготовляти роздатковий матеріал, підбирати програмне забезпечення і завдання для індивідуальної роботи студентів;
- знаходити необхідну в навчально-виховному процесі інформацію в мережі Інтернет; підібрати навчальний матеріал, що дозволяє розвивати професійні спроможності з урахуванням задоволення пізнавальних потреб студентів;
- планувати логічні переходи від одного етапу навчального заняття до іншого тощо [2, 8].

Характеристика рівня загальної професійної компетентності викладача за К.Г. Ткаченко, наведена в таблиці 1.

Таблиця 1.

Характеристика рівнів методичної компетентності викладачів коледжу

Рівні методичної компетенції	Характеристика рівнів методичної компетентності викладачів коледжу
Низький	Педагогічна діяльність одноманітна, спостерігається низька сформованість видів компетентностей: одностороннє пояснення, не використовуються різні форми і методи навчання, учні пасивні під час навчального заняття. У педагогів низька мотивація до самовдосконалення, а відповідно і творчого зростання.
Середній	Педагогічна діяльність спрямована на розвиток знань, комунікативних умінь та навичок студентів, переважають традиційні методи та прийоми навчально-пізнавальної діяльності на заняттях. Активізація та різноманітність методів і прийомів використовуються на навчальних заняттях, але без глибокого дидактичного обґрунтування та спеціального соціокультурного значення. Види компетентностей розвинуті, мотивація до самовдосконалення достатня.
Достатній	Педагог добре володіє сучасними формами і методами навчання, використовує як сучасні розроблені методики і рекомендації міжнародного рівня, так і власний досвід. Види компетентностей достатньо розвинені. Студенти виявляють інтерес до вивчення дисципліни. Спостерігається робота щодо самовдосконалення та творчого зростання педагога.
Високий	Викладач має досить добре розвинуті види компетентностей, досконало володіє формами та методами навчально-виховного процесу. Спостерігається високий рівень ініціативи та творчості: постійний пошук нових педагогічних засобів, збагачення навчальної діяльності активними методами, навчання відповідає мотивам, потребам та інтересам студентів, ведеться розвиток їх компетенцій. Висока мотивація викладача до самовдосконалення

Висновки

1. Важливою складовою професійної компетентності викладачів коледжу є їх методична компетентність, яка включає в себе знання, уміння, навички, професійні якості, що дозволяють ефективно формувати конкурентоспроможного фахівця.

2. Методична компетентність викладачів коледжу формується та вдосконалюється під час здійснення навчальної, методичної, наукової та професійної роботи, у системі підвищення кваліфікації та самоосвіти.

3. Визначено три рівні сформованості методичної компетентності викладачів коледжу: високий, достатній, середній та низький.

Список використаних джерел:

1. Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя / В. А. Адольф. – Красноярск : М-во общ. и проф. образования РФ ; Краснояр. гос. ун-т, 1998. – 309 с.
2. Волобуєва Т. Б. Структура професійної компетентності сучасного педагога / Т. Б. Волобуєва // Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. праць / [за заг. ред. проф. В. І. Сипченка]. – Слов'янськ : Видавничий центр СДПУ, 2005. – Вип. XXVІІІ – С. 33–42.
3. Гущина Т. Н. Формирование методической компетентности педагогических работников учреждений дополнительного образования детей в процессе повышения квалификации : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Гущина Татьяна Николаевна. – Ярославль, 2001. – 252 с.
4. Зимняя И. Ключевые компетенции – новая парадигма результата образования / И. Зимняя // Дайджест педагогічних ідей та технологій: Школа–парк. – 2003. – № 4. – С. 18–23.
5. Компетентність педагога як важлива умова його професійної діяльності : Методичний посібник / Н.Н. Мурована. – Севастополь : Рибзст, 2006. – 24 с.
6. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения. – М.: Высш.шк., 1990. – 117 с.